

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль тур өчен олимпиада биремнәренен җаваплары
2021 -2022 уку елы, 4 нче сыйныф**

**Ответы олимпиадных заданий муниципального тура
по татарскому языку для русскоязычных учащихся
школ с обучением на русском языке
2021-2022 учебный год, 4 класс**

Максимальный балл – 63

Письменная часть

**Распредели слова по следующим категориям. (0,5 балла за каждый
правильный ответ, максимальное количество – 7 баллов)**

Апа, нарат, өстәл, ипи, чалбар, Казан, тәнәфес, чәчәк, бабай, дәрес, Идел,
күлмәк, ботка, урындык.

Гаилә АПА, БАБАЙ

Мәктәп ТӘНӘФЕС, ДӘРЕС

Ашамлык ИПИ, БОТКА

Киём ЧАЛБАР, КҮЛМӘК

Географик атама КАЗАН, ИДЕЛ

Үсемлек НАРАТ, ЧӘЧӘК

Йорт жиһазы ӨСТӘЛ, УРЫНДЫК

**2. Прочитайте утверждения. Подчеркните слово «әйе», если вы
согласны с утверждением, и “юк” если не согласны. (Максимальное
количество – 5 баллов)**

1	Сабантуй көз көне үткәрелә.	әйе / <u>юк</u>
2	Муса Жәлил – сугышта катнашкан герой-шагыйрь.	<u>әйе</u> / юк
3	Кышкы каникулда чаңгы шуалар.	<u>әйе</u> / юк
4	Жәй көне кар ява.	әйе / <u>юк</u>
5	Карга кара төстә була.	<u>әйе</u> / юк

3. Подчеркните лишнее слово в каждой строчке. (Максимальное количество – 5 баллов)

- 1) сары, кызыл, яшел, күнелле;
- 2) бара, йөгәрә, укый, сикерә;
- 3) эти, эни, сыйныфташым, абый;
- 4) каен, чыршы, үлән, төлке;
- 5) акыллы, тәрбиясез, тыйнак, эшчән.

4. Напишите существительные во множественном числе. (За каждый правильный ответ по 0,5 балла, максимальное количество – 3 балла)

Дәрес - ДӘРЕСЛӘР

Кош - КОШЛАР

Урман - УРМАННАР

Төн - ТӨННӘР

Китап - КИТАПЛАР

Сан - САННАР

5. Составьте предложение из предлагаемых слов. (Максимальное количество – 9 баллов)

1) Мәктәптә, куйдык, кичә, концерт, без.

БЕЗ КИЧӘ МӘКТӘПТӘ КОНЦЕРТ КУЙДЫК.

2) Мине, сыйлый, тәмле, белән, өчпочмаклар, әбием.

ӘБИЕМ МИНЕ ТӘМЛЕ ӨЧПОЧМАКЛАР БЕЛӘН СЫЙЛЫЙ.

3) ничә, сиңа, тулды, яшь?

СИҢА НИЧӘ ЯШЬ ТУЛДЫ?

6. Переведите следующие предложения на татарский язык. (За каждый правильный ответ по три балла, максимальное количество – 9 баллов)

1) Я иду в школу.

МИН МӘКТӘПКӘ БАРАМ.

2) Я учусь в четвертом классе.

МИН ДҮРТЕНЧЕ СЫЙНЫФТА УКЫЙМ.

3) Я люблю свою семью.

МИН ГАИЛӘМНЕ ЯРАТАМ.

7. Прочитайте текст и отметьте знаком «+» предложения, соответствующие содержанию текста, а знаком «-» неверные. (За каждый правильный ответ по 2 балла. Максимальное количество – 10 баллов)

Казанда Тукай музейе 1896 нчы елда ачылган. Ул бик матур бинада урнашкан.

Беренче залда шагыйрьнең бала чагы турында сөйләнә. Кушлавчы авылының зур фоторәсеме бар. Габдулла Тукай шушы авылда туган.

Фоторәсемнәрдә юллар, юллар... Алар ятим баланы эле Сасна, эле Өчиле авылына, эле Казанга, эле Кырлайга, тагын Өчилегә, аннан Уральск шәһәренә алып киткәннәр.

Шул ук юллар Тукайны мәңгелек данга алып килгән. Шагыйрь халкы өчен язган, халкы өчен яшәгән.

Тукайның шәхси әйберләре музейда юк диярлек. Ә халыкка калдырган әсәрләре бик күп. Аларның тиражы 7 миллионнан артык. Тукайның шигырьләре чит телләрдә дә басылган. 100 дән артык әсәренә музыка язылган.

1. Тукайның шәхси әйберләре музейда бик күп. -
2. Габдулла Тукай Кырлай авылында туган. -
3. Тукай кечкенәдән әти-әнисез кала. +
4. Музейда юллар төшерелгән фоторәсемнәр бар. +
5. Габдулла Тукай бик күп әсәрләр язган. +

8. Озаглавьте рисунок (5 баллов), напишите слова (10 слов), которые относятся к рисунку. (По одному баллу за каждое слово, максимальное количество – 15 баллов.)

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль туры өчен олимпиада биремнәренең җаваплары
2021-2022 уку елы, 5 нче сыйныф**

**Ответы олимпиадных заданий муниципального тура
по татарскому языку для русскоязычных учащихся
школ с обучением на русском языке
2021-2022 учебный год, 5 класс**

Максимальный балл – 80

1. Напишите антонимы к словам. (Максимальное количество

– 6 баллов)

- 1) озын –КЫСКА
- 2) төн –КӨН
- 3) яшь – КАРТ
- 4) китә - КИЛӘ
- 5) җавап - СОРАУ

б) салкын - ЖЫЛЫ

2. Посмотрите на рисунок. Напишите слова, обозначающие части тела человека. (За каждое слово – 1 балл, максимальное количество – 10 баллов)

	<p>БАШ, КҮЗ</p> <p>..._____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
--	---

3. Найдите перевод пословиц. (Максимальное количество – 10 баллов)

1) Кем эшләми, шул ашамый.	А) Больше слушай, меньше говори.
2) Аз сөйлә, күп тыңла.	Б) Волка кормят ноги.
3) Китап – кешенең дусты.	В) Прочитал новую книгу – встретился с другом.
4) Бүрене аяклары ашата.	Г) Книга – друг человека.
5) Яңа китапны укыдың – үзеңә дуст таптың.	Д) Кто не работает, тот не ест.

1	2	3	4	5
Д	А	Г	Б	В

4. Подчеркните правильный ответ на вопрос. (Максимальное количество – 6 баллов)

- 1) Бүгөн дүшәмбеме? – Әйе, бүгөн кар яуды. / Әйе, бүгөн атнанын беренче көне. / Әйе, бүгөн 22 нче декабрь.
- 2) Син иртэгә китапханәгә киләсеңме? – Әйе, мин иртэгә кибеткә киләм. / Китапханә иртәнге тугызда ачыла. / – Әйе, мин иртэгә китапханәгә киләм.
- 3) Якшәмбе көнне син нишләдең? – Атна ахырында мин кунакка бардым. / Атна уртасында мин концертка бардым. / Атна башында мин спорт секциясенә бардым.

5. Впишите в предложение подходящее по смыслу слово. (Максимальное количество – 10 баллов)

- 1) Мин ЖӘЙГЕ (кышкы, жәйге) каникулда су коенырга бардым.
- 2) КӨЗ (көз, яз, жәй) житкәч, яфраклар коела башлый.
- 3) Маратның күзләре яхшыКҮРӘ (ишетә, күрә).
- 4) Китап дәфтәргә караганда КАЛЫНРАК (юкарак, калынак).
- 5) Бер айда ничә КӨН (көн, ел)?

6. Найдите правильные варианты окончания предложений. Впишите ответы в таблицу. (Максимальное количество – 10 баллов)

1) Мин укытучыбызны	А) кунакка бардык.
2) Миңа бик матур	Б) бәйрәм белән котладым.

3) Кичэ без эбилэргэ	В) күнелле бэйрэм.
4) Туган көн –	Г) ашыгыз тэмле булсын!
5) Кызлар, малайлар,	Д) чэчэклэр бүлэк иттелэр.

1	2	3	4	5
Б	Д	А	В	Г

7. Прочитайте текст и вставьте пропущенные окончания. *(Максимальное количество –6 баллов)*

Сабантуй –зур бэйрэм. Аңа алдан эзерлэнэлэр.

Башта малайлар, егетлэр СабантуйГА бүлэк жыялар. Алар арасында гармунчы да була. Бүлэк жыючыларНЫ һәр өйдӨ көтэлэр. Хужалар матур сөлгелэр, яулыклар, куляулыклар бирэлэр. Бүлэк жыючылар рэхмэт әйтэлэр, биилэр, жырлыйлар.

Сабантуй зур майданДА була. Ярышлар башлана. Иң беренче ат чабышы була. 8-12 яшьлек малайлар атларГА атланалар.Алар 8 километр ераклыкка, старт урынына китэлэр. Сигнал буенча майданГА чабалар.

Майдан уртасында көрәш бара. Аны кечкенә малайлар башлый. Аннан соң зуррак малайлар, егетлэр, ирлэр көрәшә. Жинүче Сабантуй батыры була.

Менә шундый күнелле бэйрэм ул Сабантуй!

8. Выберите наиболее подходящую для текста пословицу.

(Максимальное количество – 5 баллов)

Сәламәтлек – зур байлык.

Һәр илнең үз йоласы.

Талант эшне ярата.

Эш кешене кеше итәр.

9. Посмотрите на рисунок. Озаглавьте рисунок (5 баллов) и составьте по рисунку 6 словосочетаний (2 балла за каждое словосочетание. Максимальное количество – 17 баллов.)

НАПРИМЕР, КЫШКЫ КӨН,

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган муниципаль тур
олимпиада биремнәренең җаваплары
2021/2022 уку елы, 6 нчы сыйныф**

**Ответы олимпиадных заданий муниципального тура
по татарскому языку для русскоязычных учащихся
школ с обучением на русском языке
2021/2022 учебный год, 6 класс**

Максимальное количество баллов – 80

**1. Озаглавьте рисунок (3 балла) и напишите 5 предложений (за
каждое верное предложение – 4 балла. Максимальный балл -23)**

**2. Прочитайте предложения, исправьте грамматические и речевые
ошибки. Напишите правильный вариант (максимальный балл – 4)**

1) Чүпрәк битлекне ике сәгать саен алыштырырга кирәк.

2) Юешләнгән очракта аны шунда ук салып кую хәерле.

3) Чүпрәк маскаларны кесәгә салып куя күрмәгез: аннан вируслар
ачкычларга, телефонга күчә ала.

4) Табиб мондый битлекләрне пакетка салып өйгә алып кайтырга киңәш
итә.

3. Прочитайте загадку. О чём эта загадка? (максимальный балл – 3).

Борчак

**4. Расставьте реплики в нужном порядке (укажите последовательность в
цифрах), чтобы получился диалог (максимальный балл - 11).**

3, 5, 8, 6, 10, 7, 11, 1, 4, 9, 2

5. В каждой строчке зачеркните “четвертое лишнее слово” (максимальный балл – 4).

- 1) сыерчык, песнэк, болын, тургай
- 2) мәрхәмәтле, саран, эшлекле, хөрмәтле
- 3) авылдаш, якташ, сыйныфташ, ватан
- 4) көнбагыш, карабодай, өрәңге, борчак

6. Дополните предложение подходящим по смыслу словом (максимальный балл – 5).

- 1) Декабрь ае кыш башлануны хәбәр итә.
- 2) Урман да яшел тунын салган, карасу төскә кергән.
- 3) Кышын кояш сирәк күренә, эмма ул барыбер жылытмый.
- 4) Кышын кошлар һәм хайваннарга азык табу авырлаша.
- 5) Шуңа күрә алар бу чорда тирән йокыга талалар.

7. Переведите предложения (максимальный балл – 10).

- 1) Әгәр сез кагыйдәне ятласагыз/өйрәнсәгез, тестны да яхшы язарсыз.
- 2) Бакчаның сул ягында алмагач үсә.
- 3) Безнең республикада йөздән артык милләт вәкилләре яши.
- 4) Кичә мин мәктәптә таныш булмаган кешене күрдем.
- 5) Ул беркайчан да укырга/ укуга соңга калмый.

8. “Соберите пословицы”, соединив цифры с буквами (максимальный балл – 5).

- 1) д; 2) а; 3) в; 4) б; 5) г

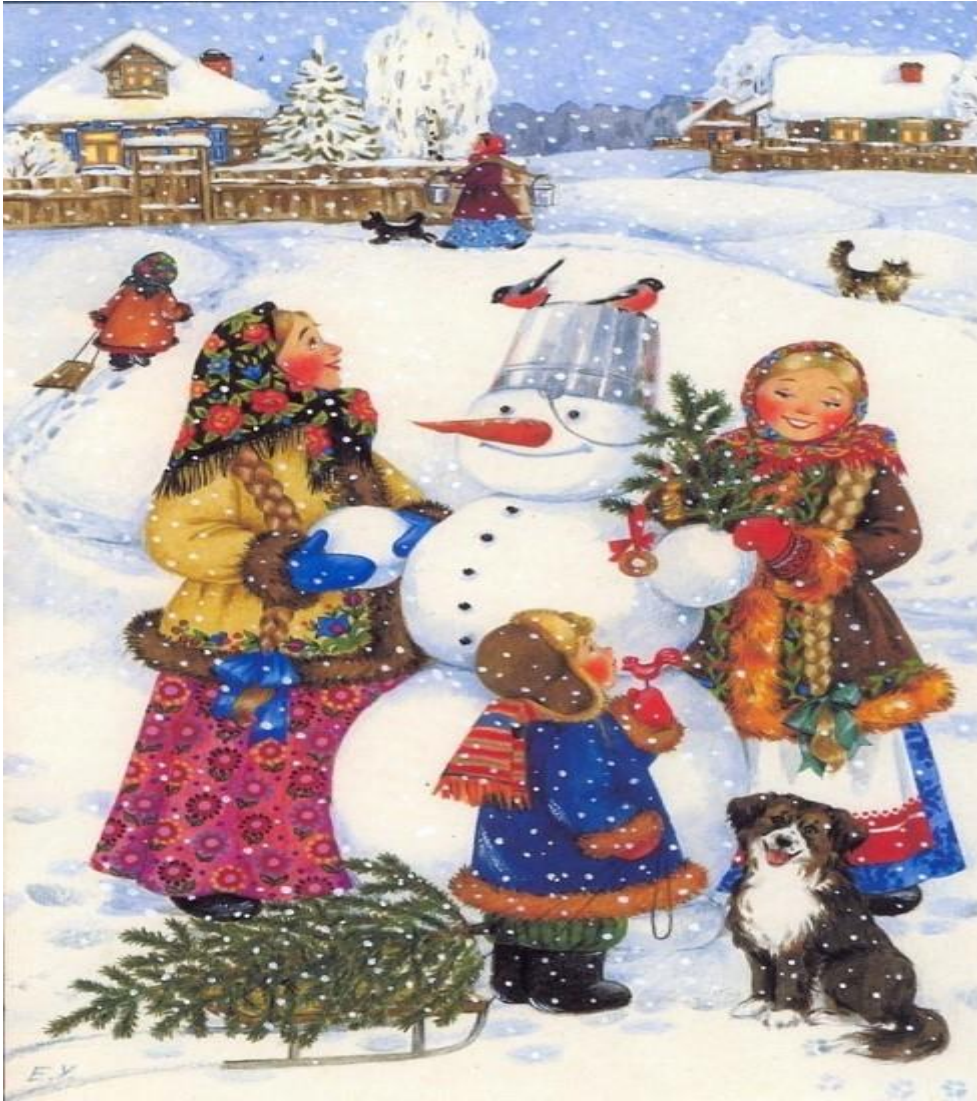
9. Поздравьте друга (подругу) с днем рождения, пожелайте здоровья, счастья, успехов, исполнения желаний (за каждое верное предложение – 3 балла, максимальное количество баллов – 15).

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган муниципаль тур
олимпиада биремнәренең жаваплары
2021/2022 уку елы, 7 нчы сыйныф**

**Ответы олимпиадных заданий муниципального тура
по татарскому языку для русскоязычных учащихся
школ с обучением на русском языке
2021-2022 учебный год, 7 класс**

Максимальное количество баллов – 82

1. Озаглавь рисунок (3 балла) и напишите 5 предложений (за каждое верное предложение - 4 балла. Максимальный балл – 23)

2. Прочитайте предложения, исправьте грамматические и речевые ошибки. Напишите правильный вариант (максимальный балл – 5)

- 1) *Коронавирус белән авырган вакытта ук, табиблар күпләп С витаминын эчәргә кушалар.*
- 2) *Терелгәннән соң да, белгечләр күпләп лимон, апельсин, мандарин ашауны хуплый.*
- 3) *Цитрусларны теләсә кайсы төрдә куллану яхшы, ягъни яңа гына чыгарылган сок, смузи ясап эчүнең дә файдасы зур булачак.*
- 4) *Ә менә лимонны кабыгы белән бергә ашарга киңәш ителә.*
- 5) *Тагын табиблар көн саен 5 порциядән дә ким булмаган яшелчә, әсиләк – әжимеш, салат яфраклары һәм яшел тәмләткечләр куллану турында әйтә.*

3. Прочитайте текст, найдите и напишите пропущенное слово (максимальный балл – 4).

Ат

4. Расставьте реплики в нужном порядке (укажите последовательность в цифрах), чтобы получился диалог (максимальный балл - 10).

4, 9, 7, 1, 10, 5, 8, 3, 6, 2

5. Вставьте пропущенные компоненты фразеологизмов (максимальный балл – 7).

1) алтын куллы

2) ике ут арасында

3) чебеннән фил ясау

4) энә белән жәп кебек

5) баш әйләнү

6) ике куян артыннан куу

7) ике тамчы су кебек

6. Подберите антонимы к именам прилагательным, учитывая их лексическое значение. (максимальный балл – 5).

язма сөйләм – телдән сөйләм

кыйммәт күлмәк – арзан күлмәк

шатлыклы көн – кайгылы көн

ярлы кеше – баш кеше

эчке матурлык – тышкы матурлык

7. Переводите предложения (максимальный балл – 8).

1) Мин белдерү күрдем, сез жомга чыгыш ясыйсыз икән.

2) Мәктәп китапханәсендә татар китаплары һәм сүзлекләре аз.

3) Син бик тә тыйнак икәнсең.

4) *Сезгә бу күлмәк бик килешә.*

8. Соберите пословицы, соединив цифры с буквами (максимальный балл – 5).

1) д; 2) в; 3) г; 4) б; 5) а.

9. Напишите какую музыку вы любите (за каждое верное предложение – 3, максимальный балл – 15).

Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә укучылар өчен татар теленнән үткәRELә торган муниципаль тур олимпиада биремнәренең жаваплары 2021-2022 уку елы, 8 нче сыйныф

Ответы олимпиадных заданий муниципального тура по татарскому языку для русскоязычных учащихся школ с обучением на русском языке 2021-2022 учебный год, 8 класс

Максималь балл – 71

1. Озаглавьте картину (5 баллов). Составьте 7 словосочетаний по картине (по 2 балла = 14 баллов). Макс. 19 баллов

Ачкыч: “Күңелле ял”/ “Футбол уены” / “Сәламәт гаилә”.

Жәйге көн, күңелле каникул, тату гаилә, футбол уйнау, гол кертү, ике малай, футбол кыры.

2. Прочитайте текст. Исходя из содержания текста, поставьте рядом с каждым предложением отметку “+” или “-“. (8 баллов)

Футболны турыпочмаклы майданда уйныйлар. Аның уртасына капма-каршы капка куела. Уенның максаты — көндөшләр капкасына туп кертү. Һәр командада унбер уенчы була. Уен кырык бишәр минутлык ике таймнан тора һәм туксан минут дәвам итә. Алар арасында ун минутлык тәнәфес була. Капкачыдан башка беркемгә дә тупка кул белән тияргә ярамый. Футбол — күмәк уен, шуңа күрә һәр уенчы үз хәрәкәтен командадагы башка иптәшләренең хәрәкәте белән килешеп башкарырга тиеш.

- 1) Футболны өчпочмаклы майданда уйныйлар. -
- 2) Майдан уртасына капма-каршы капка куела.+
- 3) Көндөшләр капкасына туп кертү уенның максаты булып тора. +
- 4) Һәр командада уника уенчы була.-
- 5) Уен 45әр минутлык 2 таймнан тора һәм 90 дәвам итә. +
- 6) Алар арасында ике тапкыр ун минутлык тәнәфес була.-
- 7) Тупка бер уенчы да кул белән тияргә тиеш түгел.-
- 8) Футбол күмәк уен булу сәбәпле, һәр уенчы үз хәрәкәтен командадагы башка иптәшләренең хәрәкәте белән килешеп башкарырга тиеш.+

3. В тексте пропущено каждое пятое слово. Заполните пробелы с подходящими по смыслу словами (самостоятельными или служебными). (12 баллов, по 2 балла за каждый правильный ответ)

Кайбер кешеләр беркайчан да _____ белән шөгыйльлән-миләр. Кеше организмы _____ зыянлы әйберләр кулланучылар да _____. Кайберәүләр күп ашыйлар. Андый _____ еш авырыйлар. Без гаиләбез _____ спорт яратабыз. Футбол уйнау _____ ныгыта.

Ачыкч: спорт (физкультура), өчен, күп (бар), кешеләр, белән, сәламәтлекне.

4. Укажите пословицу сантонимами. (1 балл)

- 1) Батырлыкта матурлык.
- 2) Куркакның кулы кыска.
- 3) Кыю бер үләр, куркак мең үләр.
- 4) Карама яшенә, кара эшенә.

5. В какой последовательности необходимо поставить выражения, чтобы получилась пословица? (4 балла)

- А) төсенә карап
- Ә) эшенә карап
- Б) кошның матурлыгы
- В) кешенең матурлыгы

- 1) Ә, Б, В, А
- 2) Б, А, В, Ә

3) А, В, Б, Ә

4) Б, Ә, А, В

Жавап: _____

Ачкыч: Б, А, В, Ә

6. Укажите ряд, состоящий только из местоимений. (1 балл)

1) мөмкин, шул, беркем, бу

2) алай, анда, безнеке, бернинди

3) ихтимал, экрен, эллә кем, ничек

4) алай-болай, ник, әйе, зур

7. Выполните коммуникативные задания. (10 баллов, по 2 балла за каждый правильный ответ)

Сообщи другу:

-в здоровом теле здоровый дух;

Сәламәт тәндә сәламәт рух.

-чтобы быть здоровым, надо отказаться от вредных привычек;

Сәламәт булу өчен зарарлы гадәтләрдән баи тартырга кирәк.

-очень полезно употреблять витаминные продукты;

Витаминлы ризыклар ашау бик файдалы.

-ежедневная прогулка на свежем воздухе или бег укрепляют организм человека;

Көн саен саф һавада йөрү яки йөгөрү кеше организмын ныгыта.

- позитивное мышление улучшает физическое и психологическое состояние человека;

Позитив фикерләү кешенең физик һәм психологик хәлен яхшырта.

8. По тексту составьте диалог на татарском языке (8 реплик). (16 баллов, по 2 балла за каждое правильное предложение).

Сәламәтлекне саклау өчен, спиртлы эчемлекләр эчмәү, тәмәке тартмау – иң беренче шарт. Галимнәр әйтүенчә, бер тәмәке гомерне жиде минутка кыскарта. Спиртлы эчемлекләр куллану нәрсәгә китерә? Спиртлы эчемлекләр куллану физик һәм психик авырулар китереп чыгара.

Ачкыч:

- Сәламәтлекне саклау өчен нишләргә кирәк?

- Сәламәтлекне саклау өчен, спиртлы эчемлекләр эчмәү, тәмәке тартмау – иң беренче шарт.

- Тәмәке тарту зарарлымы?

- Әйе, тәмәке тарту зарарлы: бер тәмәке гомерне жиде минутка кыскарта.

- Спиртлы эчемлекләр куллану нәрсәгә китерә?

- Спиртлы эчемлекләр куллану физик һәм психик авырулар китереп чыгара.

- Синең зарарлы гадәтләрең бармы?
- Юк, әлбәттә.

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль тур олимпиада биремнәренең җаваплары
2021-2022 уку елы, 9 нчы сыйныф**

**Ответы олимпиадных заданий муниципального тура
по татарскому языку для русскоязычных учащихся
школ с обучением на русском языке
2021-2022 учебный год, 9 класс**

Максимальный балл –80

2. Озаглавьте картину (5 баллов). Составьте 7 словосочетаний по картине (по 2 балла = 14 баллов). Макс. 19 баллов

Ачкыч: “Дәрестән соң”/ “Дуслар” / “Паркта очрашу”.

Жәйге көн, ике кыз, өч егет, китап уку, телефон карау, музыка тыңлау, күңелле очрашу.

3. Прочитайте текст. Исходя из содержания текста, поставьте рядом с каждым предложением отметку «+» или “-“. (8 баллов)

Хезмәт темасы фольклорда күптөрле яктыртыла. Халык ижаты әсәрләрендә эшнең яхшы сыйфатлы булуы гаять югары бәяләнә. Ә иң ачы һәм үткен тәнкыйть сүзләре эшне аннан-моннан гына башкаручыларга каршы юнәлтелә. «Яхшы эш үз-үзен мактый», — ди халык. Ә түбән сыйфатлы эш ахыр чиктә барыбер фаш ителә, аны, өстәмә көч куеп, кабаттан эшләргә, төзәтергә туры килә. «Аннан-моннан эшләсән, яңадан эшләрсең», «Кабат эшләнгән эш сабак булыр» кебек мәкальләр мәсьәләнең бу ягын да искәртеп үтәләр. Югары сыйфатка ирешү өчен, кеше үз эшен, үз һөнәрен яхшы белергә, аның чын остасы булырга, хезмәтне яратып, күңел биреп һәм җаваплылык тоеп башкарырга тиеш.

- 1) Хезмәт темасы фольклорда күптөрле яктыртыла. +
- 2) Халык ижаты әсәрләрендә югары сыйфатлы хезмәтбәяләнәп бетми.-

- 3) Эшне аннан-моннан башкаручыларны тән кыйтылиләр. +
- 4) Халыкның «Яхшы эшлэгән кеше үз-үзен мактый» дигән мәкале бар.-
- 5) Түбән сыйфатлы эшне өстәмә көч куеп, кабаттан эшлэргә, төзәтергә туры килә. +
- 6) Эшне аннан-моннан гына эшлэ, янадан эшләмә.-
- 7) Кеше үз эшен, үз һөнәрен яхшы белергә, аның чын остасы булырга тиеш.+
- 8) Хезмәтне яратып, күңел биреп һәм җаваплылык тоеп башкарыган кеше югары сыйфатка ирешә.+

3. Укажете пословицу безантонимов. (1 балл)

- 1) Матурлык туйда кирәк, эшчәнлек көн дә кирәк.
- 2) Эш кешене төзәтә, ялкаулык - боза.
- 3) Башланган эш - беткән эш.
- 4) Тырышлык - зурлык, ялкаулык - хурлык.

4. Укажете продолжение пословицы. (1 балл)

Кул белән эшлисез,

- 1) аяк белән йөрисез.
- 2) башың белән җавап бирәсез.
- 3) күзләрең курка.
- 4) күңелең белән борчыласың.

5. В какой последовательности необходимо поставить выражения, чтобы получилось предложение? (4 балла)

А) акыл табылмас

Ә) акыл белән

Б) алтын табылса

В) алтын белән

- 1) Ә, Б, В, А 2) Б, А, В, Ә 3) А, В, Б, Ә 4) Б, Ә, А, В

6. Укажете предложение с условным наклоном глагола. (1 балл)

1) Елның кайсы гына вакыты булмасын, урман безне үзенә тарта.

2) Илең турында уйласаң, гомерең озын була. (Ф. Кәрим)

3) Укылып бетмәгән китап — яшәлеп бетмәгән гомер.

4) Урманьында кып-кызыл кура җиләк тә жир җиләк, Күз ачып йомганчы, һичшиксез, җыярсың бер чиләк.

7. В тексте пропущено каждое пятое слово. Заполните пробелы с подходящими по смыслу словами (самостоятельными или служебными). (18 баллов, по 2 балла за каждый правильный ответ)

Алма бакчасына ябалак иялэләште. _____ тычканнарны
 аулуй башлады. Төн _____ тычкан тоткан ябалак көндез
 _____ кала. Кышкы _____ салкыннарда Кәрим
 _____ төрле тәм-том белән сыйлый. _____ көне

ябалак каядыр китеп _____ . Кәрим аны бик сагына.
_____ бу аерылу озакка бармый. _____ көз
житкәч, ябалак тагын _____ килә, тычканнарга көн күрсәтми.

Ачыкч: ул, буе, бакчада, аны, жәй, югала, ләкин, яңгырлы (сары, салкын), бакчага.

8. Выполните коммуникативные задания. (12 баллов: по 2 балла за каждое правильное предложение)

Сообщи другу:

- важно соблюдать требования повседневной гигиены: чистить зубы, мыться, носить чистую одежду, проветривать комнату.

Көндәлек гигиена таләпләрен үтәү әһәмиятле: теишләрне чистартырга, юыныырга, чиста киенеп йөрергә, бүлмәне әңилләтергә кирәк.

- позитивные мысли способствуют созданию гормона радости.

Позитив уйлар шатлык гормоны булдыруга ярдәм итә.

Спроси друга:

- если бы он был кинорежиссером, какой бы фильм снял?

Син кинорежиссер булсаң, нинди фильм төшерер идең?

- если бы он был писателем, о чем бы написал?

Язучы булсаң, нәрсә турында язар идең?

Посоветуй другу:

- бегать по утрам;

Дустым, иртә белән йөгөр! (йөгерергә кирәк).

- один раз в неделю посещать фитнес-центр.

Дустым, атнага бер тапкыр фитнес-үзәккә бар!

9. По тексту составьте диалог на татарском языке (8 реплик). (16 баллов, по 2 балла за каждое правильное предложение).

Татар телендә беренче китап 1612 нче елда Лейпцигта чыккан. 1800 нче елда Казанда беренче типография ачылган. Димәк, татар китабы революциягә чаклы 200 елга якын юл үткән. Шушы вакыт эчендә 11 мең чамасы татар китабы басылып чыккан, аларның гомуми тиражы 50 миллион данәдән узып китә. Татар телендә чыккан китапларның саны, аларның эчтәлегә белән танышкач, татарларның элек-электән укымышлы халык булуына ышанабыз.

Ачыкч:

- Татар телендә беренче китап кайчан һәм кайда чыккан?
- Татар телендә беренче китап 1612 нче елда Лейпцигта чыккан.
- Казанда беренче типография кайчан ачылган?
- Казанда беренче типография 1800 нче елда ачылган.
- Димәк, татар китабы революциягә чаклы 200 елга якын юл үткән?
- Әйе, шушы вакыт эчендә 11 мең чамасы татар китабы басылып чыккан, аларның гомуми тиражы 50 миллион данәдән узып китә.
- Татар телендә чыккан китапларның саны, аларның эчтәлегә белән танышкач, нинди фикергә киләбез?

- Татарларның элек-электән укымышлы халык булган.
Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль туры өчен олимпиада биремнәренен җаваплары
2021-2022 уку елы, 10 нчы сыйныф

Ответы олимпиадных заданий муниципального тура
по татарскому языку для русскоязычных учащихся
школ с обучением на русском языке
2021-2022 учебный год, 10 класс

Максимальный балл – 117

4. Озаглавьте картину (5 баллов). – ОНЫКЛАР КИЛДЕ// ИГЕЛЕК
Какая пословица раскрывает суть картины (5 баллов):

- 1) Ачы булса да дәрәсән әйт!
- 2) Дусны шәм яндырып эзлә.
- 3) Бер рәхмәт мең бәләдән коткарыр.
- 4) Кеше малы белән мактанма.

Составьте 7 словосочетаний по картине (по 2 балла = 14 баллов). Макс.
б. - 24

Например: пандемия чоры, кайгыртучан оныклар, олы жанлы, шат йөзләр,
рәхмәт хисе, файдалы ризыклар, көтеп алу һ.б.

2. Прочитайте текст. Отметьте, о ком приведенные в таблице фразы (9
баллов). Приведите словосочетания, характеризующие виды дружбы,
например: халыклар дуслыгы (по 1 баллу за каждое сочетание- до 6
баллов). Макс. б. -15 .

Дамирның ике дуствы бар: Руслан һәм Әмир. Аларны көлеп “өч мушкетер” дип йөртәләр иде. Алар беренче сыйныфта дуслаштылар, чөнки уртак яклары күп иде: бергә мәктәпкә йөриләр, бергә футбол уйныйлар, бер команда өчен жан аталар. Ләкин 8 нче сыйныфта алар аерылдылар. Дамир аңлады: кемне дә булса сайларга кирәк иде. Ләкин кемне сайларга?!

Руслан белән һәрвакыт кызык, жиңел. Ул еш кына өенә кунакка чакыра. Руслан һәрвакыт акчалы, киёмнәре дә модалы. Алар, хәтта, дәрес калдырып, бергә компьютер уеннары уйныйлар.

Әмир белән Дамир сирәк очраша. Әмир әле дә йөзүгә йөри, ә Дамир инде спортны ташлады. Әмир һаман шул спорт турында гына сөйләшә. Аның уйлары бары киләчәк тормыш турында. Ә иң мөһиме – Дамирга еш әйтә: спорт белән шөгыйльләнергә кирәк, дәресләргә калдырырга ярамый, дуслар сайлый белмисең.

	Руслан	Әмир
Ул дуствына яхшылык тели, шуңа күрә тәнкыйтьли.		+
Ул сәбәпсез дәрес калдыра.	+	
Аның үз фикере, үз хыяллары бар, ул мөстәкыйль кеше.		+
Ул начар дус, чөнки дуствы белән бары күңел ача.	+	
Аның киёмнәре заманча, модалы.	+	
Ул эти – әнисе акчасын туздыра.	+	
Аның уйлары бары киләчәк тормыш турында.		+
Ул дуслары белән сирәк очраша, чөнки вакыты юк.		+
Ул спорт белән шөгыйльләнә.		+

Дуслык: мәсәлән, халыклар дуслыгы, малайлар дуслыгы, илләр дуслыгы, чын дуслык, милләтләр дуслыгы һ.б.

3. Верните пропущенные слова в текст (по 1 баллу). Макс. – 9 б.

1. Әсгать Галимжановны БӨТЕН Казан белә. 2. Ул гомере БУЕ фажигә кичергән кешеләргә, ЯТИМ балаларга, картларга һәм инвалидларга булыша. 3. Балалар йортларына сиксәннән АРТЫК автобус, йөзлөгән телевизор САТЫП алып бирә. 4. Бу кешегә ӘЛЕ үзе исән вакытта ук Казанның НӘКЪ үзәгендә Кремль янында һәйкәл КУЕЛА. 5. Әсгать Галимжанов ИГЕЛЕК эшләү үрнәге булып тора.

Слова: ятим, артык, нәкъ, куела, игелек, бөтен, әле, сатып, бую.

4. Из слов составьте предложения и запишите в таблицу. (10 баллов)

- 1) малай, икенче, чыкты, белән, ягына, эте, урамның
- 2) кирәк, ял, тырышып, өчен, итәр, яхшы, эшләргә.
- 3) урын, кеше, хатын-кызларга, тиеш, өлкәннәргә, егет, бирергә, тиеш.
- 4) без, жыярга, бик, урманда, яратыбыз, жиләк.
- 5) әнисе, чәчәк, Гүзәлнең, бәйләме, кайтты, беркөнне, тотып, матур.

№	Предложения	Баллы (макс.) (10)	Сумма а (факт ич.) ()
1.	Малай эте белән урамның икенче ягына чыкты.	2	
2.	Яхшы ял итәр өчен тырышып эшләргә кирәк.	2	
3.	Егет кеше хатын-кызларга, өлкәннәргә урын бирергә тиеш.	2	
4.	Без урманда жиләк жыярга бик яратабыз.	2	
5.	Гүзәлнең әнисе беркөнне матур чәчәк бәйләме белән кайтты.	2	

5. Какие числа спрятаны в следующих словах? (по 1 баллу) Макс. -7 б.

фикер – ике

көчек – өч

кунак – ун

алтын – алты

бишек - биш

бертуган- бер

меңъяфрак - мен

6. В какой последовательности необходимо поставить выражения, чтобы получилась пословица? (4 балла)

А) эзлэгән корт

Ә) эшлэгән кеше

Б) бал табар

В) мал табар

1) Ә, Б, В, А

2) Б, А, В, Ә

3) А, Б, Ә, В

4) Б, Ә, А, В

Жавап: _____

7. В каком ряду расположены слова, характеризующие занятия спортом. (4 балла)

1) укырга, ятларга, утырырга, аңларга

2) ярышырга, йөгерергә, йөзергә, шөгылльәнергә

3) язарга, йокларга, карарга, кызыксынырга

4) сорашырга, йөрергә, шуарга, атларга

8. Переведите на татарский язык и запишите (по 3 б., макс. – 18 б.).

1). Один человек со своей женой и детьми гулял в центре Москвы. 2) Он хотел поехать домой на такси. 3). Он сказал шоферу свой адрес и спросил, сколько будет стоить поездка. 4) «Восемьсот рублей за вас и вашу жену. Детей я довезу бесплатно», - ответил таксист и улыбнулся. 5). Тогда отец сказал детям: «Садитесь в такси, дети! 6) Дядя везет вас до дома, а мы с мамой поедem на метро».

№	Предложения	Баллы (макс.)	Сумма (фактич.)

		(18)	()
1.	Бер кеше үзенең хатыны һәм балалары белән Мәскәү үзәгендә йөргән.		
2.	Ул өенә такси белән кайтырга теләгән.		
3.	Ул шоферга үзенең адресын әйткән һәм бәясе ничә сум булуын сораган.		
4.	“Хатыныгыз белән сезнең өчен сизгез йөз сум. Балаларны мин бушка алып барам (кайтарып куям)”, дигән таксист һәм елмайган.		
5.	Шунда этиләре балаларына болай дигән: “Балалар, таксига утырыгыз! Абый сезне өйгә кайтарып куя, ә без, әниегез белән, метрода кайтабыз”.		

9. Выполните коммуникативные задания. (10 баллов, по 2 балла за каждый правильный ответ)

Скажи родителям (маме , папе):

- что ты беспокоишься за их здоровье;
- Әтием, әнием, мин сезнең сәламәтлегегез өчен борчылам.
- что им необходимо ехать отдыхать;
- ..., сезгә ял итәргә кирәк;
- что очень полезно употреблять витаминные продукты;
- ..., витаминлы ризыклар ашау файдалы;
- что перед сном нужно гулять на свежем воздухе;
- ..., йоклар алдыннан саф һавада йөрергә кирәк;
- что ты очень благодарен (на) им и очень хочешь, чтобы они были здоровые
- ..., мин сезгә бик рәхмәтле һәм бик нык сезнең сәламәт булуыгызны телим.

10. Допишите продолжение текста (6-8 предложений) (16 баллов, по 2 балла за каждое правильное предложение).

Без туганнарыбызга, дусларыбызга бүләкләр бирәбез. Бик матур гадәт. ...

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль туры өчен олимпиада биремнәренен җаваплары
2021-2022 уку елы, 11 нче сыйныф**

**Ответы олимпиадных заданий муниципального тура
по татарскому языку для русскоязычных учащихся
школ с обучением на русском языке
2021-2022 учебный год, 11 класс**

Максимальный балл – 131

5. Озаглавьте картину (5 баллов). Составьте 5 предложений по картине (по 2 балла = 10 баллов). Макс. 15 баллов

Табигатьне саклыйк/ Сулыкларны пычратмыйк/ Экологик мәсьәләләр
игътибар сорый.

Жир шарына экологик куркыныч яный. Кешеләр жир-суларны пычрата, андагы тереклекне куркыныч астына куя. Табигать кешеләрнең ярдәменә мохтаж... һ.б.

6. Прочитайте текст. Переведите слова, приведенные после текста. Используя эти слова, допишите пропущенную часть текста (5-6 предложений)

за каждое слово по 1 баллу, макс.б. - 8

за каждое предл. по 3 балла, макс. б. – 18 = 26 б.

Һәркем белә, сусыз яшәү мөмкин түгел. Кеше ашамыйча атналар буге тора ала, әмма сусыз бирничә көнгә дә түзә алмый. Әгәр кеше тәнәндәге суның уннан бер өлеше кимесә дә, аның хәле начарлана. Менә суда нинди көч бар!

Жир шарында эчәргә яраклы су запасы күп түгел. Кешеләр тарафыннан көн саен күп күләмдә су тотыла. Төче су запаслары кимегәннән-кими бара. Сулыкларны пычрату да төче су запасының кимүенә китерә. Бу, үз чиратында, кешелекнең жирдә яшәвенә куркыныч тудыра. Шуңа күрә чишмәләрне, су чыганакларын карап, чистартып торуны һәр кеше үзенең бурычы итеп карарга тиеш. Без елга-күлләрне, сулыкларны пычрату белән даими очрашабыз.

Бу хәл безне борчырга, табигатьнең бу кадерле бүләгенә игътибарлы булырга чакырырга тиеш.

эчәргә яраклы су – вода, пригодная для питья//питьевая вода

төче су – пресная вода

тозлы су – соленая вода

кими бара – становится меньше//уменьшается

су тотыла – вода расходуется // вода тратится

бик аз проценты- очень малый процент

яшәү өчен – для жизни

әһәмиятле - важный

7. Какой послелог нельзя использовать в предложении? По 1 баллу за каждый правильный ответ, макс. б.-3

А. Мәктәпкә Айдардан ... кеше килмәде.

1) башка 3) бүтән

2) тыш 4) белән

Ә. Илдар сөт ... ак күгәрчен күрде.

1) кебек 3) тикле

2) өчен 4)сыман

Б. Башта урманга ... бар.

1) саен 3)тикле

2) кадәр 4)хәтле

4. Прочитайте текст. Преобразуйте слова, написанные заглавными буквами в конце строк, чтобы они грамматически соответствовали содержанию текста, по 2 балла, макс. б. – 16.

ЕЛНЫҢ иң соңгы ае – декабрь.	ЕЛ
Декабрь елны тәмамлый, КЫШНЫ башлый.	КЫШ
ЕЛГАЛАРДА, күлләрдә боз калыная. Кышкы боз ышанычлы.	ЕЛГА
Боз ӨСТЕНДӘ балыкчылар утыралар.	ӨС
Алар боз астыннан балык ТОТАЛАР .	ТОТАРГА
Декабрьдә чуртан, алабуга ЭЛӘГӘ .	ЭЛӘГЕРГӘ
Балыклар һава ТОРЫШЫНА бик сизгер .	ТОРЫШ
Көчле суыкларда һәм салкын ЖИЛЛЕ көндә балык аз эләгә.	ЖИЛ

5. В какой последовательности необходимо поставить выражения, чтобы получилось предложение? (4 б.)

А) акыл табылмас

Ә) акыл белән

Б) алтын табылса да

В) алтын белән

1) Ә, Б, В, А

2) Б, А, В, Ә

3) А, В, Б, Ә

4) Б, Ә, А, В

6. Переведи на татарский язык и запиши (по 3 б., макс.б.- 21).

1. Когда-то ветер, вода и правда были друзьями. 2. И однажды правда и вода спросили у ветра: “ Скажи, друг, вот ты очень быстрый и бродишь по всему миру, скажи, когда понадобишься, где тебе найти?” 3. “Вы найдете меня между гор”. 4. Тогда ветер и правда спросили у воды, где ее найти в нужный момент. 5. “Вы найдете меня в фонтанах, реках и океанах”, - сказала вода. 6. И в конце вода и ветер спросили у правды: “ Где тебя, правда, найти в нужный момент?” 7. А она ответила: “Я должна быть всегда среди людей, ищите среди людей”.

№	Предложения	Баллы (макс.) (21)	Сумма (фактич.) ()
1.	Кайчандыр жил, су һәм дәреслек дуслар булганнар.	3	
2.	Бервакыт дәреслек һәм су жилдән сораганнар: “ Дускай, әйт әле, син бик житез (тиз) һәм бөтен дөнья буйлап йөрисең, кирәк булганда, сине кайдан табарга була?”	3	
3.	“Сез мине таулар арасында табарсыз”.	3	
4.	Инде жил белән дәреслек судан сораганнар, кирәк вакытта кайдан табып була дип.	3	
5.	“ Сез мине фонтаннарда, елгаларда, океаннарда табарсыз”, - дигән су.	3	
6.	Инде су һәм жил дәреслектән сораганнар “Дәреслек, кирәк вакытта сине кайдан табып була?”	3	
7.	2Мин һәрвакыт кешеләр арасында булырга тиеш, кешеләр арасыннан эзләгез”, - дигән ул.	3	

7. Напиши подходящие реплики (по 3 б., макс.б . -15)

1. Спроси у друга (подруги), какую книгу он (она) взял(а) в библиотеке.
2. Сообщите учителю, что Вы следующую неделю уезжаете на экологическую конференцию..
3. Сообщите другу (подруге), если в выходные погода будет хорошая, то вы всей семьей пойдете на каток.

4. Спросите у брата, какие события происходят в мире.

5. Напомни брату, что послезавтра у бабушки день рождения

№	Предложения	Баллы (макс.) (15)	Сумма (фактич.) ()
1.	- Дустым, син китапханэдән нинди китап алдың?	3	
2.	- Гүзәл Илдаровна, мин киләсе атнада экология конференциясенә китәм	3	
3.	- Дустым, ял көннәрендә һава торышы (көннәр) яхшы булса, без гаиләбез белән шугалакка барабыз.	3	
4.	- Абый, дөнъяда ниләр бар?	3	
5.	- Абый, берсекөнгә әбинең туган көне.	3	

8. По тексту составьте диалог на татарском языке (8 реплик). (16 баллов, по 2 балла за каждое правильное предложение).

Изге күңелле, олы йөрәкле Әсгать абый турында газета-журналларда күп язылды. Одесса киностудиясе нәфис фильм төшерде. Хәтта Америка журналистлары да, килеп, аның белән танышып китте. Әсгать Галимжанов шундый игътибарга ничек лаек булды соң? Мин бу сорауга эшчән һәм игелекле кеше булуы белән дип җавап бирер идем.

Аның игелекле эшләрен санап кына бетерерлек түгел. Грузиядә һәлакәт булганнан соң, аларга ярдәм итә. Әрмәнстанга, Иваново шәһәрендәге интернат-мәктәпкә акча җибәрә. Чернобыль атом электр станциясендә зыян күрүчеләргә дә булыша. Казан шәһәрендәге балалар йортларын җиһаз, киём, дистәләрчә автобус белән тәмин итеп тора.

- Әсгать абый нинди кеше?
- Ул изге күңелле, олы йөрәкле кеше.
- Аның турында материаллар кайдан алып була?
- Әсгать абый турында газета-журналларда күп язылды. Одесса киностудиясе нәфис фильм төшерде.

.....

9. Впиши начало предложений (по 3б., макс.б. – 15).

1. ... , мин анда бара алмыйм. 2. ... , син барырга тиеш идең. 3. ... мөктөптөн соң алар еш паркка бара иделәр. 4. ... , аның сиңа шәһәрне күрсәтәсе килә. 5. ..., малайлар тиз генә чишенеп, суга сикерделәр.

№	Предложения	Баллы (макс.) (15)	Сумма (фактич.) ()
1.	Авырып китүем сәбәпле, ...	3	
2.	Бүген мөктөптә жыелыш булды, ...	3	
3.	Көзгә матур көннәрдә ...	3	
4.	Иртәрәк кайтырга тырыш, ...	3	
5.	Елга буена килеп житүгә,...	3	